

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Десислава Иванова Ванкова, д.м.,

Медицински университет-Варна

За дисертационния труд на д-р Владимир Павлов Дамянов

Тема: „Проучване на качеството на живот при някои социалнозначими заболявания на ЦНС“

Научни ръководители: проф. Валентина Петкова, дфи; доц. Евгени Григоров, дм.

Със заповед № РД-424/ 04.11.2020г. на Директора на Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) съм определена за член на Научното жури за защита, с представяне на становище по дисертационния труд на:

д-р Владимир Павлов Дамянов, докторант на самостоятелна подготовка към НЦОЗА, София, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

Становището е изготвено след анализ на представената документация от кандидата в съответствие с изискванията и критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА.

Данни за докторанта

Според предоставената автобиография, д-р Владимир Павлов Дамянов е завършил Медицинска академия, София през 1983г. Придобива последователно специалностите: „нервни болести“ през 1988г. и „авиомедицина“ през 1989г. Притежава и допълнителни квалификации по акупунктура и електроенцефалография.

Д-р Дамянов има богат клиничен опит. От 1983г. до 1985г. работи в Неврологична клиника към ВМА, София. От 1985г. до 1991г. е авиолекар, невролог в Българска армия, ВВС. От 1991г. до 2000г. е невролог в НПИ-МВР-ЦКБ (МВР Болница), Неврологична клиника. Бил е и специалист-невролог в Болница „Свети Панталеймон“, София (шест години). От тринадесет години съвместява ръководната позиция на заместник управител в ДКЦ 8 София ЕООД и на специалист-невролог.

Д-р Дамянов има 25 публикации в специализирани научни издания. Участвал е в множество конгреси и семинари у нас и в чужбина, което му осигурява непрекъсната квалификация, като невролог и като изследовател. Участвал е в шест събора на Българския лекарски съюз (БЛС), а от 2006г. до 2009г. е бил член на Контролно-ревизионната комисия на БЛС - София. Член е на редакционната колегия на списание „МедикАрт“. Д-р Дамянов ползва английски, гръцки, арабски и руски езици.

Актуалност на темата на дисертационния труд

Изследователският потенциал на концепцията „качество на живот“ се крие в нейната интердисциплинарна приложимост. Качеството на живот, свързано със здравето е все по-важен измерител за оценка на нуждите и за анализ терапевтичните резултати в медицината. От друга страна, медико-демографските тенденции на популационно застаряване водят до увеличаване на болестния товар от хронични заболявания като мозъчен инсулт, епилепсия, Паркинсонова болест, множествена склероза. Това са социалнозначими заболявания, които повлияват трайно благополучието на пациентите. Все по-актуално става проследяването на субективния показател качество на живот-свързано със здравето, защото не е важно само колко дълго живееш, но и с какво качество на живота: изпълняваш ли самостоятелно ежедневните си дейности, какво е индивидуалното ти функциониране, как субективно оценяваш психичното си състояние. В тази връзка, темата на дисертацията е много актуална и интересна, отразявайки както съвременните тенденции в медицинската наука, така и клиничния опит на дисертанта.

Характеристики на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 175 стандартни страници, включващи 21 таблици и 69 фигури. Библиографията се състои от 220 литературни източника, на кирилица и на латиница. Във връзка с дисертационния труд са представени 4 публикации, от които в една докторантът е първи автор.

Дисертационният труд е добре структуриран. Постигнат е баланс между всеобхватен литературен обзор, ясно формулирани цел, задачи, материал и методи, и убедително представяне на собствени проучвания, резултати и приноси. Основните научните хипотези са ясно изложени. Статистическите методи са представени и приложени компетентно, като данните са анализирани с IBM SPSS Ver.20 за Windows.

Направеният литературен обзор обхваща и двете области, които се обединяват в настоящата дисертация: 1) развитие на идеята за субективните индикатори в здравеопазването; 2) хроничните заболявания в областта на неврологията. Разглежда се обстойно историята на концепцията „качество на живот“ и нейната връзка с оценката на тежестта на хроничната болест. Като цяло е извършен изчерпателен обзор и анализ на наличната научна информация в световен мащаб по отношение на глобалната тежест на социалнозначимите заболявания, което е значимо изследователско постижение. Обобщена е и систематизирана огромно количество научна информация, свързана с общественоздравното и клинично приложение на инструментите за оценка на качеството на живот.

Целта на настоящия дисертационен труд е да се оцени качеството на живот на пациенти, страдащи от мозъчен инсулт, епилепсия, болест на Паркинсон и мултиплена склероза в България. В изпълнение на произтичащите от целта четири задачи първоначално е представен и анализиран социалнодемографския профил на заболяванията, засягащи централната нервна система в световен мащаб и България.

Преведени са и приложени специфичните за конкретното неврологично заболяване (disease-specific) инструменти за оценка качеството на живот при пациенти, диагностицирани с инсулт (инструментът SS-QOL), епилепсия (инструментът QOLIE-31-P/v.2), Паркинсонова болест (инструментът PDQ -39) и мултиплена склероза (инструментът MSQOL-54). Въпросниците са представени в приложенията на дисертацията.

Методологията на проучването е добре обоснована и приложена. Резултатите са представени и задълбочено обсъдени. Направен е интересен корелационни анализ за определяне степента на взаимозависимост на отделните фактори влияещи върху общото качество на живот и върху отделните измерения/домейни на субективното здраве при четирите групи пациенти (с инсулт, епилепсия, Паркинсонова болест и мултиплена склероза). Анализът е онагледен със съответните фигури.

Изводите и препоръките са формулирани ясно и обобщават резултатите в клиничен, медико-социален и фармацевтичен контекст.

Приноси на дисертационния труд

Приноси с научно-теоретичен характер: Проучването има иновативен характер по своята методична постановка и изследователски обхват. Цялостно са разгледани и изследвани корелационните взаимовръзки между хроничното болестно състояние, засягащо ЦНС и индивидуалната субективна оценка на конкретния пациент. Обстойно са представени и сравнени теоретичните схващания на различни научни школи за същността на заболяванията поставени в изследователския фокус. Анализирани е взаимовръзката им с клиничните и медико-социалните последици. Основните понятия и методи са терминологично изяснени, за да бъдат приложими в медицинската и фармацевтична практика в България.

Приноси с научно-приложен характер: Проведеното проучване показва на практика как може да бъде оценявано и проследявано качеството на живот при хронично болни пациенти въобще и конкретно при хора със заболявания на ЦНС, които сериозно повлияват биологичното и социално функциониране. Всеки диагностициран с инсулт, епилепсия, Паркинсонова болест или мултиплен склероза боледува по свой индивидуален начин и индикаторът, който улавя тези фини разлики е специфичният инструмент за качество на живот. Анализът на различни рискови домейни и конкретните подходи, промотират включването на оценката на качеството на живот в реалната клинична практика.

Заклучение

В представения дисертационен труд се изследва концепцията „качество на живот“ в контекста на четирите „гиганта“ в неврологията: инсулт, епилепсия, Паркинсонова болест и мултиплен склероза. По оригинален начин, произтичащ от уникалното съчетание между клиничен неврологичен опит и научни идеи, е разработена методологията и са постигнати резултатите.

Изведените теоретични и приложни приноси заслужено биха намерили място в бъдещи изследвания в областта на общественото здравеопазване. Препоръките към дисертанта са главно в посока бъдещо терминологично актуализиране. Социалнозначимите заболявания са тези с голям болестен товар за съвременното общество и това е терминът, който все повече се налага в научните изследвания (global burden of disease).

Дисертационният труд на тема „Проучване на качеството на живот при някои социалнозначими заболявания на ЦНС“ отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА. Трудът покрива и единните минимални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, поради което давам своето **положително становище** и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на **д-р Владимир Павлов Дамянов** в професионално направление: 7.1.- Медицина, научна специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

гр. Варна
04 януари 2021 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Д. Ванкова, дм